

УДК 007 : 304 : 070

ОБРАЗ «РУССКОГО МИРА» В ІНФОРМАЦІЙНОМУ ПРОСТОРИ УКРАЇНИ

БОЙКО Алла, д-р філол. наук, проф.

Інститут журналістики Київського національного університету імені Тараса Шевченка, вул. Мельникова, 36/1, м. Київ, 04119, Україна, e-mail: boyko_alla@ukr.net.

Досліджено домінанти ідеології «русского мира» в медіа, що виходять під егідою православної церкви в Україні (2014–2016). Наголошено на таких аспектах: пропагування міфу про історичну єдність України, Білорусі, Росії; пропаганда монархізму та створення імперії; формування в медіа культу особи в триаді Микола II – Сталін – Путін; просування ідей руйнації Української держави та ін. Визначено, що в засобах масової інформації України і світу немає програми протидії зазначеній пропаганді. Звернуто увагу на демотиватори, які поширюються в інтернеті, що містять гостросатиричні фотографії, малюнки, підписи. В них піддається осміюванню російська пропаганда. На сьогодні демотиватори є одними із результативних протистоянь пропаганді в галузі релігії; вони є виявом сміхової комунікації і розраховані на масову аудиторію.

Ключові слова: медіа, православна церква, «русский мир», демотиватори, сміхова культура, пропаганда, релігія.

Вступ. Ідеологія «русского мира» – соціально-політична доктрина, що просувається владою Російської Федерації і реалізується переважно в медіа. Складником цієї ідеології є православ'я в тому варіанті, який пропонується і пропагується РПЦ та УПЦ МП у засобах масової інформації, що виходять під їх егідою. Ця ідеологія знаходить відображення в політичних подіях, які відбуваються у 2014–2016 рр. у Криму і на Донбасі. На думку доктора філософських наук М. Черенкова, у подіях навколо України «слід бачити єдність політичних і релігійних моти-

вів. Задовго до анексії Криму та неоголошеної війни на Донбасі було відкрито релігійний фронт... Російське православ'я як наддержавний рух стає фактором геополітики. Саме захистом «справжнього, традиційного», канонічного православ'я виправдовуються дії «православних армій» Донбасу. Ототожнення віри православної та православ'я московського стає потужним пропагандистським засобом» [1]. Таким чином формується явище, яке ще в ХІХ ст. дістало назву «політичне православ'я».

Мета статті – з'ясувати й проаналізувати головні риси «русского мира» в його медійному варіанті в аспекті релігії, а також висвітлити спроби протистояння цьому явищу, що спостерігаються в медіапросторі України.

Проблемі пропаганди «русского мира» в інформаційному просторі України приділяли увагу деякі вітчизняні науковці, зокрема, С. Дацюк [2–4]. В. Єленський [5], О. Саган [6]. У медійному аспекті цю проблему висвітлювала авторка цієї статті [7 ; 8].

Об'єкт дослідження – контент газет «Русь триединая», «Мир», сайти «Белый Харьков», «Православный выбор», «Русский дозор», «Новороссия», деякі інші православні видання. Зазначимо, що ця періодика має спільні теми, проблеми, наявний передрук матеріалів. У названих сайтах часто даються посилання на матеріали інтернет-порталу «Русь православная» (Санкт-Петербург). Видання об'єднані гаслом: «Православ'я, самодержавство, народність», так званою уварівською формулою, яку пропагує православна в Росії церква ще з ХІХ ст. Також звертаємось до наукових і публіцистичних публікацій, в яких розкривається ідеологія «русского мира» і до того медійного продукту, в якому наявні елементи протистояння цій ідеології.

Методи дослідження. Основними методами, обраними для розкриття особливостей ідеології «русского мира» крізь призму церковних питань, є моніторинг, аналіз публікацій, порівняння, узагальнення ключових словосполучень та образів.

Результати й обговорення. Аналізуючи контент згаданих медіа, що виходять під егідою УПЦ МП і близьких до цієї організації братств та ін., виокремимо кілька домінант, які вважаємо концептуальними для зазначеної періодики:

- продукування і закріплення в свідомості аудиторії вказаних медіа міфу про спільну історію та єдність України, Росії і Білорусі (Малої, Великої і Білої Русі в інтерпретації авторів публікацій);

- пропаганда ідеї самодержавства в союзі, основу якого, на думку авторів деяких матеріалів, мусять складати названі країни;

- закріплення в масовій свідомості міфу про позитивну історичну роль самодержця, який уособлювався в образі царя Миколи II (нині цей міф модифікується таким чином: будь-який представник династії Романових – Сталін – Путін); акцентуація самодержавницької влади як такої, що дана Богом;

- поширення ідеї православ'я як об'єднуючої для трьох народів (при ігноруванні греко-католиків, католиків, протестантів та ін.);

- пропаганда «русского мира» при невизначеності ідеології, концепцій, настанов тощо і варіативності в залежності від політики РФ.

Ці аспекти прокоментуємо твердженнями з уже цитованої статті М. Черенкова: «Ідеться про агресивно повоширення «руського мира» чере православ'я московського зразка. «Російська весна» починається зі слів про братерство трьох народів і єдність православної віри, але згодом продовжується анексією й війною проти тих учорашніх братів та одновірців...» [1].

Звернемось до першої визначеної нами домінанти: псевдо-історичний міф про спільну історію та єдність України, Росії і Білорусі, який найчастіше реалізується в художньо-публіцистичних жанрах (віршах, коротких оповіданнях, цитатах, листах у редакцію тощо). У цих публікаціях переважає емоційний складник. Пропагуванню самодержавства в його імперсько-

му варіанті присвячені такі статті: «Самостійна Україна» або Єдина Русь: історичні документи про єдиний руський народ у Малій і Великій Русі, його боротьба за спільну державність» (Стояние за истину. – 2014. – 17 квіт.), «Літописи викривають неправду про «Україну-Русь» (Стояние за истину. – 2014. – 23 трав.), «Росія, Путін, Гегемонія» (Русский дозор).

До цієї категорії також належить опитування, проведене на сайті «Белый Харьков». Аудиторії пропонувалось відповісти «так» або «ні» на питання «Єдина влада, благословенна Богом, крім теократії – Православна монархія?». До свідомості аудиторії міфічна концепція єдності доводиться методом багаторазового повторення цієї ідеї в різних за тематикою публікаціях. Прикладом можуть слугувати статті під красномовними заголовками: «Події, що відродили єдність Святої Русі» (Мир. – 2014. – № 03 (439), «До 250-річчя Новоросії: Новоросія – чудо воскресіння Святої Русі» (Белый Харьков. – 2014. – 15 лип.), «Де зберігається ключ єдності» (Русь триединая. – 2013. – 23 верес.). Реципієнт легко запам'ятовує прості римовані рядки: «Мы укажем своим демократам / Дальний путь в долговую тюрьму / Лучше быть на Руси «младшим братом...» (Русь триединая. – 2013. – 24 груд.).

Отже, ідея православної монархії, або самодержавства, яку ми вважаємо домінантною в тріаді Уварова, вводилась у свідомість аудиторії цих ЗМІ поступово – як реабілітація царизму й акцентуація позитивних рис династії Романових. Публікації цієї тематики з'являлись у багатьох медіа УПЦ МП. Крім уже названих, це така преса, як «Начало», «Спасите наши души», «Мир», «Самаритянка», «Почаевский листок», деяких єпархіальних ЗМІ тощо. Показовими в цьому контексті є публікації на сайті «Новороссия» в рубриці «Православіє. За царя!», об'єднані заголовком «Чи може бути Церква відокремлена від монархії?». Автори цих статей чітко зазначають, що не можна, обґрунтовуючи думку про необхідність монархії також і в Україні.

У публікаціях, присвячених династії Романових, використовуються слова-маркери, які характеризують загальнолюдські цінності: любов, патріотизм, християнство, православ'я, історична справедливість, родина, батьківщина, відповідальність, шляхетність, страждання за віру тощо. Таким чином створювалося позитивне тло для сприйняття не лише Романових, а й самодержавства. У публікаціях простежувалась ідея про нерозривність влади в Росії з православ'ям.

Наступним етапом стає активне просування в ЗМІ ідеї про «православність» влади, яка нині існує в РФ. В аналізованих медіа воно віддзеркалилось у багатьох статтях й особливо ілюстраціях таким чином: фото патріарха Кирила (Гундяєва) з президентом РФ, В. Путін у храмі, В. Путін біля іконостасу, Путін серед віруючих тощо. Тісне співробітництво уряду РФ і РПЦ у конфесійних виданнях трактувалось як норма, суспільству пропонується сприймати цей союз як необхідний для держави. Наші висновки можна підтвердити концептуальними заголовками статей, опублікованими на сторінках «Русского дозора»: «Владімір Путін і формула безпеки Росії» (2015. – 26 черв.), «Султанат імені Путіна – могильщик імперії Заходу» (2015. – 25 лют.), «Путінські поради Києву або політичне самогубство хунти» (2015. – 25 лют.) тощо.

У зазначеному аспекті застосовується технологія культу особи. Передбачається героїзація або надання особливої сакральної сутності якому-небудь персонажу шляхом ідеалізації його та оточення. Проте метою технології «культу особи» у ЗМІ є не міфологізовані образи Миколи II або Сталіна. Ці особи виступають тлом для формування і своєрідного «виправдання» міфічного / медійного образу В. Путіна. У цьому плані красномовними є римовані рядки, які часто цитуються в цій періодиці: «Да если б та династия Нужна была Расsee / Ужель Дающий счастье нам / Не спас бы Алексея? / Не в крови дело главное / Зачем слагать ей оды? / Поставьте православного, / Живущего народом» (Русь триединая. – 2013. – 30 серп.). Редакційні ко-

лективи й автори, які публікуються у церковній періодиці, не обмежуються релігійними проблемами, активно втручаючись у політику. По суті, ведеться пропаганда проти зміни конституційного ладу – декларовану демократію пропонують перетворити на монархію, не лише в РФ, а й в Україні, оскільки такі статті публікують в медіа, зареєстрованих у нашій державі.

На підтвердження цієї тези наведемо кілька заголовків із «Мира»: «Я дам Росії царя, і все у Всесвіті зміниться» (2013. – № 47 (432)), «Царський руський марш за майбутню Царську Росію!» (2014. – № 5), «У Донецьку відбудеться хресний хід за царя» (2014. – № 8).

Агітація на користь «русского мира» проводиться на сайті «Юсмалос. Великое Белое Братство». Головним автором сайта є Вікторія Преображенська, відома в минулому як Марія Деві Христос (Марина Цвигун, уродженка Донецька, зараз мешкає в РФ). У 2013 р. вона поновила діяльність, спрямувавши її у річище політики [1].

На сайті «Юсмалос» з'являються статті, які можна кваліфікувати як пропагандистські. Ось фрагмент із однієї з публікацій: «Вступ до ЄС – це зашморг для Русі, це відчинені двері для входження смерті... Лише об'єднання з нашими братніми країнами: Росією, Білоруссю, а потім і іншими слов'янськими країнами, – дасть можливість перемогти цю помаранчеву чуму». Тобто акцентуація саме тієї домінанти, про яку ми писали на початку статті: союз / злиття «Великої, Малої, Білої Русі» в єдину державу. В. Преображенська у своїх публікаціях відстоює «програму на об'єднання наших країн, неприйняття НАТО, розвиток первородної Російської Мови». На наш погляд, саме з пропагандистською метою на сайті публікуються й римовані рядки, які редакція сайта презентує як вірші: «Чума антихристова двинулась на Дон / Славянск бомбит, щоб Славу твою смять / американским чёрным сапогом / мир устрашить и кровью запятнать!». Тож спостерігаємо популярний пропагандистський засіб – слова з експресивною конотацією, що мають викликати певні емоційні реакції в аудиторії.

Ключовими словами в публікаціях цього сайту є «русский мир», «русский дух», «хунта-банда», «коричнева сатанінська чума», «новоросія», «ополченці», «священна війна», а також «космос», «макро-, мікро-косм», «квантова свідомість», «квантовий розум», «абсолютне знання», «істина», «вічність» та ін. На останні слова варто звернути увагу. В. Преображенська, як зазначено в цьому електронному медіа, має ступінь «Гранд-Доктора Філософії в галузі Теології і Теософії», також вона презентує себе як «повного Професора, Академіка, засновницю «Космічного Полімістецтва Третього Тисячоліття». На сайті містяться автореферати наукових праць В. Преображенської з неодмінними атрибутами: актуальність, наукова новизна, об'єкт, предмет, гіпотеза дослідження, висновки, схеми тощо. Наявна науковоподібна лексика й посилання на праці відомих у науці персон.

Ідеологія, запропонована В. Преображенською / Марією Деві Христос, є міксом православ'я, східних релігійних учень, містицизму, псевдонаукових концепцій, політики тощо. Ця суміш, на нашу думку, спрямована на певний сегмент аудиторії, людей 25–35 років із їхнім зацікавленням наукою, східними вченнями і т.д. Якщо всі вищезгадані видання орієнтувались на аудиторію 40–60 років, які читають друковані газети й журнали, а також на аудиторію 30–50 років, яка найчастіше звертається до електронних видань, то сайт «Юсмалос» покликаний привалювати більш молодого споживача інформації, котрий претендує на певний освітній рівень.

Таким чином, ініціатори пропаганди «русского мира» намагаються розширити аудиторію, подаючи інформацію, близьку до розуміння реципієнта. Не слід вважати ці медійні продукти маргінальними. Періодичні видання розповсюджуються в церквах, книжкових крамницях, конфесійних школах, семінаріях, академіях; сайти мають до 400–700 відвідувачів щоденно. Необхідно зазначити, що до прихильників Православної церкви Московського патріархату зарахував себе 21 % мешканців

України [10]. Тобто аудиторія чимала, і вплив пропагандистської інформації на неї можна передбачити. Проте в Україні й у світі не вироблено єдиної концепції протистояння цій пропаганді, як і немає ЗМІ, які б послідовно протистояли цьому явищу. Наявні лише окремі виступи в медіа, де, так чи інакше, висвітлено наслідки реалізації цієї доктрини.

Проте суспільство шукає засоби протистояння агресивній медійній пропаганді «русского мира». Одним із них, який нам уявляється ефективним і дієвим, є застосування й просування в медіа всіх жанрів, що належать до категорії комічного. Найбільшу концентрацію комічне дістало в демотиваторах – анонімній медіапродукції, що функціонує в інтернет-просторі. Для демотиваторів характерне іронічне ставлення і відверте висміювання ідеології «русского мира». Це спостерігається у фотографіях, малюнках, колажах, які супроводжуються коротким коментарем або гаслом із комічним, сатиричним або пародійним характером. Найяскравішим серед них є такий: зображення дракона, головами якого є Ф. Кіркоров, патріарх Кирил і Р. Абрамович, зі словами: «Повзуча окупація – «русский капитал», московське православ'є і російська попса!».

Одним із найхарактерніших демотиваторів, в яких висвітлюється ідеологія «русского мира», є сатиричне осмислення формули «Православ'я, самодержавство, народність». Православ'я уособлено портретом патріарха Кирила (Гундяєва), самодержавство – портретом В. Путіна, народність – фотографією старої жінки, яка тримає в руці тарілку каші й шматок хліба. Цій же темі присвячено кілька демотиваторів, уражаючим із яких вважаємо пародійний портрет В. Путіна в мундирі офіцера армії РФ, із бородою і в головному уборі патріарха. Підпис: «Росіяни довіряють президенту, армії, церкві». Ця ж ідея реалізується в демотиваторах, об'єднаних підписом: «Кажу тобі як чекіст – чекісту!» і двома персонажами – В. Путіним і патріархом Кирилом. В інтернет-мережі наявні численні сюжети, присвячені іронічному осмисленню

різних контактів церков із представниками влади. Автори демотиваторів та аудиторія розцінюють ці контакти однозначно негативно, або принаймні як ті, що гідні висміювання чи іронічного ставлення (офіційні рукостискання і поцілунки представників церков із президентами України, Росії та інших держав, зображення православного владики з надписом «А це яка гілка влади?» тощо). Іронії піддаються і спроби клерикалізувати владу, освіту, культуру.

Агресивна політика РФ щодо України, яка активно підтримується православною церквою, теж стала тематикою демотиваторів. Це зображення представників духівництва, які благословляють війська псевдореспублік «ДНР-ЛНР» і так званих козаків, окропляють святою водою ракети масового знищення, стріляють на полігонах. Останній сюжет досить поширений; у сміховому контексті він сприймається як оксюморон. Як приклад, можемо навести такі демотиватори: священник цілиться з пістолету, поруч із ним військовий, підпис: «Московський патріархат. Диверсійне кубло попиків-терористів». Ще один демотиватор, де зображені люди в рясах і клобуках, які проводять стрільбища на полігонах; підпис: «Спецпідрозділ РПЦ МП. Кращі традиції КДБ». Цій же темі присвячений демотиватор, де зображено православного монаха з піднятою рукою у фашистському вітанні; він вигукує: «Збудуємо новий рай! Ісус – хайль!» тощо.

Спроба іронічного переосмислення православ'я як складника «руського мира» відбувається у демотиваторах також у контексті критики зажерливості й жадібності представників духівництва РПЦ. У цьому аспекті православ'я нібито протиставляється «народності», тобто народу РФ, який в більшості своїй не має великих статків. Ідеться про серію демотиваторів, побудованих на протиставленні церкви й народу (соціальних проблем суспільства). Прикладом можуть слугувати сатиричні порівняння: «Храм Христа Спасителя. Вартість споруди 200 000 000 доларів. – Дитячий рак. Вартість лікування 50 000

доларів. – 40 тисяч дитячих життів. Ти готовий заплатити таку ціну за свою віру?».

Більшість демотиваторів релігійної тематики спрямовані проти церкви та її представників, зокрема викривають їх прагнення до збагачення. Це так зване парадне фото представників офіційної верхівки Православної церкви з саркастичним коментарем: «Щорічне зібрання Мерседес-клубу», або фото огрядного церковного владики в розкішному автомобілі, під фото надпис: «І не питає, звідки у батюшки нова машина. Жертуй на храм!».

Медійність політики, яка спостерігається в Україні, як, утім, і в усьому світі, призводить до реалізації в медіа багатьох інших форм суспільного життя, релігії зокрема. Політика приваблює релігійних діячів, і вони намагаються брати в політичних процесах активну участь. У суспільстві цей факт сприймається досить іронічно, оскільки, за законодавством України, церква відокремлена від держави, а за звичаєвим правом і моральними нормами суспільства, духовництво не повинно втручатись у політику. Проте, крім демотиваторів, виступів у ЗМІ ми майже не спостерігаємо.

Зміст демотиваторів дещо змінився з початком військових дій в Криму та на Донбасі. Роль Української православної церкви Московського патріархату та Російської православної церкви у міждержавному конфлікті стає все більш виразною і сприймається в Україні негативно. Як результат, демотиватори набули гостро сатиричного забарвлення, їх персонажами стали представники духовництва зі зброєю; священник, який благословляє окупантів-убивць і знаряддя смерті (постер «Господи, благослови «Сатану» Р-36М»); монах, який роздає пропагандистські листівки; представники православної церкви з тортом у вигляді прапора «Новоросії» – все це стає об'єктом іронії та сатири для «авторів» демотиваторів, і це ставлення підтримується аудиторією, яка висловлює свої враження й емоції у коментарях.

Висновки. Ідеологія «русского мира», складником якої вважають православ'я, лише імітує релігію, порушуючи догмати й основи віровчення. Проте глибоко вивчати цей феномен мають релігієзнавці.

Мусимо визнати, що просування ідей «русского мира» в медіапросторі України є пропагандистським засобом, який не відповідає задекларованим цілям і завданням православних ЗМІ. Вочевидь спостерігаємо порушення професійних журналістських стандартів і етики медійників – не можна в суспільно-релігійних медіа пропагувати подібну ідеологію, оскільки вона не відповідає об'єктивності, чесності, правдивості, що мають бути притаманні медіа. Самі ж ЗМІ в такому випадку не виконують своїх головних функцій – інформування, а перетворюються в пропагандистські органи. Таким чином завдається безсумнівна шкода аудиторії, яку вводять в оману: задекларовані як суспільно-релігійні, газети, журнали і сайти виконують політичні завдання, пропагуючи по суті зміну конституційного ладу в Україні, демократію пропонують змінити на монархію.

Аматорські спроби молодіжної аудиторії протестувати проти дій РПЦ і УПЦ МП, що знайшли своє відображення в демотиваторах, не в змозі цілісно протистояти ідеології, яка насаджується багатьма ЗМІ, котрі позиціонуються як православні. На нашу думку, необхідна державна програма з висвітлення й роз'яснення суспільству завдань, які реалізують ЗМІ, що декларують свій зв'язок із названими вище церковними організаціями. У даному аспекті доречним уявляється весь спектр категорії комічного. Також вважаємо необхідним ведення активної медійної пропаганди релігійних та етико-моральних цінностей «українського світу».

1. Черенков М. «Православна армія» проти «уніатів, розкольників і сектантів»: ідеологія і терор «русского міра» [Електронний ресурс] / М. Черенков. — Режим доступу: http://risu.org.ua/ua/index/expert_thought/analytic/59044/. — Дата доступу: 10.10.2015.

2. Дацюк С. Война за православие [Електронний ресурс] / С. Дацюк. — Режим доступу: <http://blogs.pravda.com.ua/authors/datsuk/537ee518897f7/>. — Дата доступу: 12.01.2016.

3. Дацюк С. Война за русский мир [Електронний ресурс] / С. Дацюк. — Режим доступу: <http://blogs.pravda.com.ua/authors/datsuk/53858ffc966fc/>. — Дата доступа: 10.01.2016.

4. Дацюк С. Война за империю [Електронний ресурс] / С. Дацюк. — Режим доступу: <http://blogs.pravda.com.ua/authors/datsuk/537c4cb2079cf/>. — Дата доступу: 12.01.2016.

5. Єленський В. Агресія Росії проти України — це замах на цінності, які сповідують всі великі релігії світу [Електронний ресурс] / В. Єленський. — Режим доступу: http://risu.org.ua/ua/index/expert_thought/authors_columns/vyelenskyi_column/62662/. — Дата доступу: 10.01.2016.

6. Саган О. Православ'я в Україні і питання національної безпеки [Електронний ресурс] / О. Саган. — Режим доступу: http://risu.org.ua/ua/index/expert_thought/open_theme/59576/. — Дата доступу: 15.12.2015.

7. Бойко А. Обережно, релігія: Пропаганда в медіа під час «гібридної війни». Історія та сучасні виклики непокараних злочинів радянського тоталітаризму проти Церкви / А. Бойко. — Дніпропетровськ : Пороги, 2015. — С. 284—294.

8. Бойко А. «Православні медіа» і проблема інформаційного захисту українського суспільства / А. Бойко // Православ'я в Україні. — К., 2015. — Ч. 1. — С. 207—215.

9. Лідерка «Білого братства» очолить «Посольство Аллаха» в «ДНР» [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://risu.org.ua/ua/index/all_news/other_confessions/other_beliefs/61715. — Дата доступу: 23.12.2015.

10. Матеріали круглого столу Міжнародного центру перспективних досліджень (МЦПД) на тему «Церква в Україні: елемент роз'єднання, об'єднання чи миротворчості?» [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.icps.com.ua/mtspd-proviv-kruhlyy-stil-tserkva-v-ukrayini-element-rozdnannya-obdnannya-chy-myrotvorchosti>. — Дата доступу: 25.12.2015.

UDC 007 : 304 : 070

**THE IMAGE OF «RUSSIAN WORLD»
IN THE INFORMATION SPACE OF UKRAINE**

Boiko Alla, Doctor of Philology,

Institute of Journalism, Taras Shevchenko National University of Kyiv,
36/1, Melnykova St., Kyiv, 04119, Ukraine, e-mail: boyko_alla@ukr.net.

The article deals on the dominants of the “Russian world» ideology, which is promoted by the media under an aegis of the Orthodox Church in Ukraine (2014–2016). The author focuses on the following aspects as: promoting of the myth of the historical unity of Ukraine, Belarus and Russia; monarchy propaganda and the creation of the empire; formation of the cult of personality (triad of Nicholas II – Stalin – Putin) in mass media; promoting of the ideas of destruction of the Ukrainian state, and others. We underline insufficiency of the programs that would counteract to propaganda in the media in Ukraine and worldwide. We pay attention to the demotivators that propagate on the Internet, that are expressed in satirical photos, drawings and short inscriptions. Today demotivators are among the effective promotion of confrontations in religion. Noted demotivators include manifestation of comic communication and are designed for a mass audience.

Key words: mass media, Orthodox Church, “Russian world”, demotivators, humorous culture, propaganda, religion.

ОБРАЗ «РУССКОГО МИРА» В ИНФОРМАЦИОННОМ ПРОСТРАНСТВЕ УКРАИНЫ

Бойко Алла

Исследуются доминанты идеологии «русского мира» в медиа, издающихся под эгидой православной церкви в Украине (2014–2016). Акцентируется внимание на таких аспектах: пропаганда мифа об историческом единстве Украины, России и Белоруссии; пропаганда монархизма и создание империи; формирование в медиа культуры личности в триаде Николай II – Сталин – Путин; продвижение идей разрушения Украинского государства и пр. Подчеркивается, что в средствах массовой информации Украины и мира отсутствует программа противодействия указанной пропаганде. Обращается внимание на демотиваторы, существующие в интернете, где присутствуют остросатирические фотографии, рисунки, подписи. В них поддается осмеиванию российская пропаганда. Сегодня демотиваторы являются одним из результативных средств противостояния пропаганде в сфере религии; это проявление смеховой коммуникации, рассчитанной на массовую аудиторию.

Ключевые слова: медиа, православная церковь, «русский мир», демотиваторы, смеховая культура, пропаганда, религия.

1. Cherenkov M. «Orthodox army» against «uniats, splitters and sectarians»: ideology and terror of the «Russian world» [Electronic resource] / M. Cherenkov. — Reference: http://risu.org.ua/ua/index/expert_thought/analytic/59044/. — Accessed: 2015.

2. Datsyuk S. The War for Orthodox [Electronic resource] / S. Datsyuk. — Reference: <http://blogs.pravda.com.ua/authors/datsuk/537ee518897f7/>. — Accessed: 2016.

3. Datsyuk S. The war for Russian [Electronic resource] / S. Datsyuk. — Reference: <http://blogs.pravda.com.ua/authors/datsuk/53858ffc966fc/>. — Accessed: 2016.

4. Datsyuk S. The War for the Empire [Electronic resource] / S. Datsyuk. — Reference: <http://blogs.pravda.com.ua/authors/datsuk/537c4cb2079cf>. — Accessed: 2016.
5. Elensky V. Russian aggression against Ukraine deputies on a value, that that are important for all religions in the world [Electronic resource] / V. Elensky. — Reference: http://risu.org.ua/ua/index/expert_thought/authors_columns/vyelenskyi_column/62662/. — Accessed: 2016.
6. Sagan O. Orthodox in Ukraine and the issues of national safety [Electronic resource] / O. Sagan. — Reference: http://risu.org.ua/ua/index/expert_thought/open_theme/59576/. — Accessed: 2015.
7. Boiko A. Be careful: it's religion: propaganda in media during the «hybrid war». History and modern challenges of the nonpunished crimes of the Soviet totalitarian system against Church / A. Boiko. — Dnipropetrovsk : Porogy, 2015. — P. 284—294.
8. Boiko A. «Orthodox media» and the problem of informational safety of the Ukrainian society / A. Boiko // Orthodox in Ukraine. — K., 2015. — Part 1. — P. 207—215.
9. The leader of «White bratstvo» will be on the head of the «Embassy of Akkah» in «DNR» [Electronic resource]. — Reference: http://risu.org.ua/ua/index/all_news/other_confessions/other_beliefs/61715. — Accessed: 2015.
10. Materials of the round table of the International Centre for perspective investigations (ICPI) on the theme «Church in Ukraine: is it an element of disconnection, association or peacemaking?» [Electronic resource]. — Reference: <http://www.icps.com.ua/mtspd-proviv-kruhlyy-stil-tserkva-v-ukrayini-element-rozdnannya-obdnannya-chy-myrotvorchosti>. — Accessed: 2015.

Стаття надійшла до редакції 25.02.2016